

que avui presentem: Els ancoratges d'Altafulla i Torredembarra als 100 anys de la seva publicació i ens dona una excel·lent panoràmica de mar i terra de l'Altafulla de 1883.

Molt probablement l'origen d'aquesta carta es remonti al florent tràfic de mercaderies que en el segle divuit tenien les dues viles i que va fer necessari un aixecament hidrogràfic i fer l'estudi del millor ancoratge, car no és gens habitual fer aquestes cartes de tan gran escala, anomenades «portulans», a llocs on no hi ha port.

Concretem-nos a l'ancoratge d'Altafulla i que veiem en la carta representat pel símbol de l'àncora. L'exacta situació d'aquest punt ve donada per l'oposició de la Punta de la Galera amb Cap Salou i les enfilacions de la casa del Pont amb la torre del Telègraf i la del Fortí amb la casa del Pi, (coneguda també con Vista Alegre) a 750 metres de terra amb una sonda de 12 metres i un fons de sorra. Si bé és relativament abrigat amb vents del primer i quart quadrant, sobre tot del Mestral als mesos d'hivern, està del tot obert als vents del segon i tercer quadrant, el predominant Garbí durant tot l'any i dels que porten pitjors temps a la nostra costa: El Llevant i el Mitjorn.

Una vegada el vaixell estava fondejat, les mercaderies emmagatzemades a les botigues de mar es portaven a bord per mitjà de petites embarcacions.

Però la importància real d'aquesta carta ve donada per les situacions geogràfiques. Així, si mirem el requadre veurem que la Torre del Telègraf està situada a 41° 08' de latitud Nord i 7° 34' de Longitud Est. Potser a primera vista aquests 7° 34' de Longitud ens puguin semblar insòlits. I certament ho són una mica. Si la tornem a mirar detingudament, però, veurem que posa a «l'E. de Sn. Fernando». Efectivament. Fins ben entrat aquest segle, les principals nacions marítimes tenien el seu propi meridià com referència de totes les Longituds. Així, Espanya tenia com meridià 0° el que passava per l'Institut Hidrogràfic de la Marina a San Fernando, Càdiz. França prenia com punt de partida de les Longituds el meridià que passava per l'Observatori de París, i Gran Bretanya el meridià que passava per l'Observatori de Greenwich vora de Londres. Finalment es va prendre per totes les nacions aquest Meridià de Greenwich com Meridià 0° i punt d'inici de totes les Longituds.

Així, ara la Longitud de la torre del telègraf d'Altafulla és 1° 22' a l'Est de Greenwich.

Aquesta carta ens dona testimoni de la importància marítima que un dia va tenir la nostra vila.

Francesc Vidal Lainez

ELS ANCORATGES D'ALTAFULLA I TORREDEMBARRA

A TALL D'ACLARIMENT

Per desfer algun possible malentès que aquesta Tartrana podria suscitar, implicant un soci de la nostra entitat, volem fer una explicació.

L'any passat vaig tenir ocasió d'admirar una carta nàutica del 1883 («Plano de los surgideros de Torredembarra y Altafulla») que un soci del Centre em mostrà. Li vaig demanar que me la deixés fotocopiar, i no m'ho va permetre, alegant que, qui li l'havia deixada, no veuria amb bons ulls que, de retruc, el Centre d'Estudis d'Altafulla se'n pogués apropar i divulgar-la, fent algun treball.

Per tal de no comprometre aquest soci, no vaig insistir, car jo sabia que si tenia una còpia, tard o d'hora li'n donaria sortida.

Va passar el temps i vaig oblidar l'assumpte, fins que l'11 de març d'enguany vaig tenir ocasió de parlar força estona amb en Francesc Vidal, Capità de la Marina Mercant, i estretament vinculat a Altafulla, el qual s'acabava de fer soci de l'entitat. Parlant del mar, que és la seva vocació, em va dir, entre altres coses, que ell guardava, a casa seva, una carta nàutica que havia heretat, i que fins i tot tenia emmarcada.

Vàrem quedar que, donada la seva curiositat faria un treball per a La Tartrana. El que segueix, ja us ho podeu suposar: La carta nàutica sobre la qual havia treballat —i que aquí reproduïm reduïda— era la mateixa que havia tingut ocasió d'admirar a principis d'estiu del 1984.

Si hem volgut fer aquest aclariment, és perquè ho hem cregut important per salvar la responsabilitat del soci al·ludit al principi, i per a evitar alguna previsible picabaralla entre entitats.

I abans d'acabar, un advertiment: El format i el plegat d'aquest número, són diferents, preveient una possible enquadrada de La Tartrana si arribem al número 50, pel març del 1988.

Joan Carnicer, Vocal de La TARTRANA

L'home sempre ha volgut conèixer la forma i configuració del lloc geogràfic on viu i a on es dirigeix, uns cops per motius comercials, d'altres, administratius o polítics, i altres per simple curiositat intel·lectual.

La carta nàutica és un mapa que té com finalitat la representació de zones marítimes i costeres amb objecte de facilitar la navegació.

A les cartes venen representats els meridians i paral·lels graduats que permeten precisar la situació geogràfica i traçar les línies de rumb i orientació, les escales de distàncies en milles i metres, el perfil de la costa, accidents destacats de l'interior visibles des de la mar, profunditats conegudes amb el nom de sondes, naturalesa del fons, bancs, baixos fons i altres perills per la navegació, fars i llums útils, així com altres dades d'interès per al Navegant.

La representació gràfica de la carta es completa amb una sèrie de símbols i abreviatures que precisen els detalls i accidents marítics i costers per ser reconeguts i que el seu coneixement és imprescindible per la navegació.

Un ancoratge és el lloc a on un vaixell pot quedar fondejat. El bon ancoratge ha d'ésser bona perquè assegurí l'aguant de l'àncora, normalment sorra o fang.

Els motius pels que un vaixell pot quedar fondejat són diversos: Per efectuar operacions de càrrega o descàrrega, protegir-se de mals temps en ancoratges abrigats, reparar avaries que li impideixin la normal navegació, o la més habitual: esperant l'entrada a port.

Totes aquestes generalitats fins ara ressenyades ens ajuden a tenir una visió més àmplia de la carta

MAR MEDITERRÁNEO
 COSTA ORIENTAL DE ESPAÑA
PLANO
 DE LOS SURGIDEROS DE
TORREDEMBARRA
 Y
ALTAFULLA.

levantado en 1885 por la Comision hidrográfica
 al mando del capitán de fragata
 D. RAFAEL PARDO DE FIGUEROA.

Dirección de Hidrografía.
 Madrid 1885.

NOTAS
 Las sondas y las alturas de los montes están expresadas en
 metros, y las distancias en leguas, c. o. o. y en millas.
 Situación { Casa de los Muros Lat. 41° 52' 0" N.
 Long. 7° 36' 0" E.
 { El castro de Altafulla Lat. 41° 52' 49" N.
 Long. 7° 34' 0" E. de S. Fernando.
 Variación de la aguja en 1885
 Desviación anual

